

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

29 avril 2004

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 374 du Code civil
concernant l'autorité parentale et
l'hébergement des enfants lorsque les père
et mère ne vivent pas ensemble afin d'y
intégrer la notion de suivi du respect des
décisions de justice en matière
d'hébergement secondaire**

(déposée par Mme Corinne De Permentier
MM. Alain Courtois et Jean-Luc Crucke et
Mme Marie-Christine Marghem)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

29 april 2004

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van artikel 374 van het
Burgerlijk Wetboek betreffende het
ouderlijk gezag en de huisvesting van de
kinderen wanneer de vader en de moeder
niet samenleven, teneinde in dat artikel het
beginsel op te nemen dat moet worden
nagegaan of rechterlijke beslissingen
inzake het secundair recht van
huisvesting worden nageleefd**

(ingediend door mevrouw Corinne De Permentier,
de heren Alain Courtois en Jean-Luc Crucke
en mevrouw Marie-Christine Marghem)

RÉSUMÉ

Les auteurs de la présente proposition souhaitent introduire la notion de suivi du respect des décisions de justice en matière de droit aux relations personnelles entre parents et enfants.

Ils proposent donc d'ôter leur caractère définitif aux jugements rendus en la matière. Ces affaires devront en effet faire l'objet d'une remise à un an maximum pour vérifier la manière dont le droit aux relations personnelles est exercé.

SAMENVATTING

De indieners van dit wetsvoorstel willen het beginsel invoeren op grond waarvan moet worden nagegaan of rechterlijke beslissingen inzake het recht op persoonlijk contact tussen gescheiden ouders en hun kinderen wel degelijk worden nageleefd.

Daarom stellen zij voor terzake gewezen vonnissen niet langer als eindvonnissen te beschouwen. De zaken moeten immers na maximum één jaar opnieuw worden voorgebracht, teneinde te kunnen verifiëren hoe het recht op persoonlijk contact wordt uitgeoefend.

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>VLAAMS BLOK</i>	: Vlaams Blok
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
<i>DOC 51 0000/000</i> :	Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	<i>DOC 51 0000/000</i> :	Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
<i>QRVA</i> :	Questions et Réponses écrites	<i>QRVA</i> :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
<i>CRIV</i> :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	<i>CRIV</i> :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
<i>CRABV</i> :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	<i>CRABV</i> :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
<i>CRIV</i> :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	<i>CRIV</i> :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
<i>PLEN</i> :	Séance plénière	<i>PLEN</i> :	Plenum
<i>COM</i> :	Réunion de commission	<i>COM</i> :	Commissievergadering

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
<i>Commandes :</i> Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be e-mail : publications@laChambre.be	Bestellingen : Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : publicaties@deKamer.be

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. Introduction

De nos jours, le divorce est banalisé dans une société où familles monoparentales et familles recomposées sont de plus en plus nombreuses. Reste qu'un divorce ou une séparation touche profondément la famille et en particulier les enfants. Maintenir des contacts personnels apparaît dès lors non seulement comme un droit trop peu souvent convenablement exercé, mais aussi comme un devoir moral. Malgré les problèmes qu'il peut entraîner, l'exercice du droit aux relations personnelles doit être encouragé, soutenu et défendu.

Voir ses enfants est constitutif de droits et d'obligations morales et il faut encourager et soutenir l'exercice du droit aux relations personnelles du parent non gardien dans l'intérêt de tous mais surtout dans l'intérêt de l'enfant.

Depuis toujours, mais le phénomène s'est accru les dix ou quinze dernières années, les enfants ont été concernés par la séparation de leurs parents. Près de la moitié perdent tout contact régulier avec leur parent non gardien dans les deux à trois ans qui suivent la rupture des liens familiaux. Face à cette situation dramatique, il faut être attentif aux difficultés qui, après un divorce, surgissent dans l'exercice des relations personnelles entre les parents et les enfants.

La résidence des enfants, puis l'exercice du droit aux relations personnelles encore appelé droit d'hébergement secondaire, constitue un point majeur de discorde entre les parents, l'enfant subissant très lourdement ce type de situation.

2. Le droit positif

En ce qui concerne les modalités d'hébergement, l'article 374 du Code civil dispose que : *«Dans tous les cas, le juge détermine les modalités d'hébergement de l'enfant et le lieu où il est inscrit à titre principal dans les registres de la population»*.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Inleiding

In de hedendaagse samenleving met almaar meer eenoudergezinnen en nieuw samengestelde gezinnen is echtscheiding iets heel gewoons geworden. Dat neemt niet weg dat een echtscheiding of het uit elkaar gaan van de ouders een zware impact heeft op het gezin en, in het bijzonder, op de kinderen. Bijgevolg is de instandhouding van persoonlijke contacten in die context niet alleen een recht dat overigens nog onvoldoende wordt uitgeoefend, maar bovendien ook een morele plicht. Ondanks de moeilijkheden die ermee gepaard kunnen gaan, dient de uitoefening van het recht op persoonlijk contact te worden aangemoedigd, gesteund en verdedigd.

Af en toe eens zijn of haar kind kunnen zien: het is een moreel recht én een morele plicht. De ouder die het hoederecht niet heeft gekregen, moet worden aangemoedigd en gesteund in de uitoefening van zijn of haar recht op persoonlijk contact. Iedereen - en vooral het kind - zal daar wel bij varen.

Kinderen zijn altijd al de speelbal geweest van de (echt)scheidingsperikelen van hun ouders. Dat verschijnsel is de jongste tien à vijftien jaar nog in omvang toegenomen. Zo verliest ongeveer de helft van de kinderen binnen twee à drie jaar na de verbreking van de gezinsbanden elk regelmatig contact met de ouder die het hoederecht niet heeft gekregen. Die dramatische toestand noopt ons ertoe aandacht te hebben voor de moeilijkheden die na een echtscheiding kunnen ontstaan, wat de instandhouding van de persoonlijke band tussen de ouders en hun kinderen betreft.

De verblijfplaats van het kind en de uitoefening van het recht op persoonlijk contact, ook wel het secundair recht van huisvesting genoemd, vormen een belangrijke twistappel tussen de ouders. De kinderen lijden daar zeer zwaar onder.

2. Het positief recht

In verband met de huisvestingsvoorwaarden bepaalt artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek het volgende: *«[in] elk geval bepaalt de rechter de wijze waarop het kind wordt gehuisvest en de plaats waar het in het bevolkingsregister wordt ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf»*.

La loi du 13 avril 1995 a remplacé les notions de «garde» et de «droit de visite» par celle de «modalités d'hébergement». La loi prévoit seulement que le juge détermine les modalités d'hébergement. Elle laisse donc la porte ouverte à toutes les possibilités, de la solution classique (un week-end sur deux pour le père) à l'hébergement alterné.

Pour le surplus, même lorsque, dans l'intérêt de l'enfant, le juge confie à l'un des parents l'exercice exclusif de l'autorité parentale, l'autre parent conserve son «droit aux relations personnelles» avec l'enfant.

Le concept de «droit aux relations personnelles» a donc remplacé l'ancien concept de «droit de visite».

Cette matière est régie par l'article 374 dudit Code situé sous le titre IX intitulé «de l'autorité parentale» et plus précisément encore sous la section 1 intitulée «De la personne de l'enfant.».

Il est certain que le juge compétent, que ce soit le juge de paix, le président du tribunal siégeant en référé ou le juge de la jeunesse voire même en appel, pour fixer la résidence de l'enfant, prendra en considération, notamment, l'aptitude de chacun des parents à assumer ses devoirs et respecter les droits de l'autre.

Les mesures concernant la résidence et l'hébergement principal ainsi que l'hébergement secondaire ou droit aux relations personnelles n'ont d'effet que pendant la minorité des enfants et cessent lorsqu'ils deviennent majeurs.

3. Sanction du non exercice de son droit aux relations personnelles par le parent non gardien

Lorsqu'un parent n'assume pas correctement ses obligations vis-à-vis de son ou de ses enfants en ne venant jamais ou pas régulièrement le ou les chercher pour exercer son droit aux relations personnelles on est en droit de se poser la question de savoir de quel moyen on dispose pour remédier à ce problème.

Même s'il est évident que l'on ne peut pas surveiller les moindres faits et gestes des parents séparés ou divorcés dans leurs relations avec leurs enfants, il n'en demeure pas moins que le respect de certains devoirs

De wet van 13 april 1995 heeft de begrippen «hoederrecht» en «bezoekrecht» vervangen door de woorden «de wijze waarop het kind wordt gehuisvest». De wet stipuleert alleen dat de rechter die wijze bepaalt en laat dus alle mogelijkheden open: van de gebruikelijke oplossing (het kind verblijft één weekeinde op twee bij de vader) tot een alternerend verblijf bij een van de ouders.

Zelfs indien de rechter beslist om, in het belang van het kind, de uitoefening van het ouderlijk gezag uitsluitend aan een van de ouders op te dragen, behoudt de andere ouder zijn «recht op persoonlijk contact» met het kind.

Het begrip «recht op persoonlijk contact» is dus in de plaats gekomen van het vroeger gehanteerde begrip «bezoekrecht».

Die aangelegenheid wordt geregeld in artikel 374 van voormeld Wetboek, onder titel IX met als opschrift «Ouderlijk gezag», en meer bepaald onder afdeling 1 met als opschrift «De persoon van het kind».

Het staat vast dat de bevoegde rechter (of het nu gaat om de vrederechter, de voorzitter van de rechtbank die uitspraak doet in kort geding, de jeugdrechter of zelfs de rechter in beroep) bij het vaststellen van de verblijfplaats van het kind met name rekening zal moeten houden met de bekwaamheid van elk van de ouders om de eigen verplichtingen na te komen en de rechten van de andere te eerbiedigen.

De maatregelen met betrekking tot de hoofdverblijfplaats, de huisvestingsplaats in hoofdzaak, de secundaire huisvestingsplaats of het recht op persoonlijk contact zijn slechts geldig zolang de kinderen minderjarig zijn. Ze houden dus op effect te sorteren zodra de kinderen meerderjarig worden.

3. Welke sanctie ingeval de ouder zonder hoederrecht zijn recht op persoonlijk contact niet uitoefent?

Er rijst een probleem indien een ouder zijn verplichtingen ten aanzien van zijn kind(eren) niet naar behoren nakomt, bijvoorbeeld doordat hij zijn kind(eren) nooit of niet regelmatig komt ophalen om zijn recht op persoonlijk contact uit te oefenen. Hoe moet dat probleem worden opgelost?

Uiteraard is het onmogelijk permanent te controleren hoe gescheiden levende of uit de echt gescheiden ouders het contact met hun kinderen concreet invullen. Niettemin moeten bepaalde verplichtingen hoe dan

s'impose et que le législateur doit prévoir des mesures par rapport au non-respect de ces devoirs.

Suivant l'importance des devoirs, et la gravité de leur violation, ces mesures ou les conséquences seront différentes.

En premier lieu, il convient de ne pas oublier que les mesures décidées par le juge compétent concernant l'exercice de l'autorité parentale et ses différentes modalités ne sont jamais définitives. À tout moment, et même après le prononcé du divorce, le juge, saisi à la requête d'un parent, mais également d'un membre de la famille, peut modifier ou compléter les décisions rendues.

Il en est de même pour la modification du droit aux relations personnelles.

La loi ne prévoit pas de sanction particulière pour le parent qui n'exerce pas régulièrement son droit aux relations personnelles.

Cependant, le juge compétent pourrait, par exemple, en tenir compte dans la détermination de la part contributive pour enfants.

Le droit aux relations personnelles vise à maintenir une relation significative entre l'enfant et le parent non gardien. Un enfant qui attend en vain de passer quelques heures avec son père ou sa mère est déçu, malheureux; il se sent trahi, voire abandonné.

Le non exercice du droit aux relations personnelles peut d'ailleurs mener à sa suspension ou à son annulation. Dans certains cas, le juge compétent peut décider qu'il est moins dommageable pour l'enfant de ne pas avoir de contacts avec un parent que d'en avoir de façon irrégulière : il importe de protéger l'équilibre psychologique du jeune. En l'occurrence, il s'agirait donc d'une forme de sanction contre ce parent.

Mais il peut parfois être contraignant, coûteux, et, somme toute, peu efficace d'avoir à engager une procédure pour faire modifier les mesures concernant l'enfant.

De plus, on arrive alors à une solution souvent inverse au but recherché : si un enfant est traumatisé par le peu d'intérêt que lui porte son père, qui ne vient jamais le voir, la suppression pure et simple du droit

ook worden nageleefd en moet de wetgever voorzien in maatregelen die in geval van tekortkomingen kunnen worden genomen.

Afhankelijk van de omvang van die verplichtingen en de ernst van de niet-naleving ervan moeten die maatregelen verschillende gevolgen hebben.

Ten eerste mag niet uit het oog worden verloren dat de door de bevoegde rechter gewezen beslissingen inzake de uitoefening van het ouderlijk gezag en de daaraan gekoppelde voorwaarden nooit definitief zijn. Op ieder ogenblik en zelfs nadat de echtscheiding werd uitgesproken, kan de rechter op verzoek van een ouder maar ook van een familielid, de gewezen beslissingen aanvullen of bijsturen.

Hetzelfde geldt voor wijzigingen van het recht op persoonlijk contact.

De wet voorziet niet in een specifieke sanctie voor de ouder die zijn of haar recht op persoonlijk contact niet regelmatig uitoefent.

Wel kan de bevoegde rechter daar bijvoorbeeld rekening mee houden wanneer hij de bijdrage ten behoeve van de kinderen vaststelt.

Het recht op persoonlijk contact heeft tot doel een betekenisvolle band tussen het kind en de ouder zonder hoedrecht in stand te houden. Een kind dat tevergeefs moet wachten op de dag dat het eens enkele uren met zijn vader of moeder kan doorbrengen, zal teleurgesteld en verdrietig zijn. Het zal zich verraden, ja zelfs verlaten voelen.

De niet-uitoefening van het recht op persoonlijk contact kan overigens leiden tot de opheffing of de nietigverklaring van dat recht. In sommige gevallen kan de bevoegde rechter oordelen dat het voor het kind minder nadelig is helemaal geen contact meer te hebben met een van de ouders, dan sporadisch contact. Het psychologisch evenwicht van de jongere moet dus centraal staan en dat vergt soms een soort van sanctie tegen de betrokken ouder.

Soms biedt een procedure tot bijsturing van de maatregelen ten behoeve van het kind echter onvoldoende mogelijkheden. Bovendien kan ze duur en ook nog weinig doeltreffend blijken te zijn.

Daar komt nog bij dat de aldus uitgewerkte oplossing vaak een tegengesteld effect heeft: als een kind lijdt onder het gebrek aan belangstelling van zijn vader die hem nooit komt opzoeken, zal de afschaffing van

aux relations personnelles de ce père ne va pas permettre une amélioration des relations entre l'enfant et son père...

4. En droit comparé

Les auteurs de la présente proposition n'imaginent pas d'instaurer une sanction financière à la violation du devoir d'exercer le droit aux relations personnelles, sous forme de dommages intérêts, ou même d'astreinte et ce même si in fine le droit aux relations personnelles constitue «un devoir moral vis à vis des enfants», dont l'inexécution leur cause «un préjudice indiscutable résultant de la rupture du lien affectif».

En effet, on ne peut pas imaginer l'exercice d'un droit aux relations personnelles entre deux gendarmes, ce qui est envisagé en droit comparé.

Cela n'apporterait aucune solution aux problèmes que les auteurs de la présente proposition entendent résoudre, bien au contraire cela risquerait d'en créer de nouveau en introduisant une notion d'obligation et de sanction financière.

Les auteurs de la présente proposition estime qu'il n'est pas adéquat non plus d'indiquer dans un texte de loi que chacun des père et mère doit maintenir des relations personnelles avec l'enfant.

En effet, par rapport à l'instauration d'une obligation d'exercer le droit aux relations personnelles et à une sanction automatique, la situation sera considérée comme inadmissible si une mère estime que déménager d'Arlon à Ostende ne change rien, le père pouvant prendre le train (même s'il n'en a pas les moyens) pour exercer son droit aux relations personnelles éventuellement sur place, ou pour venir chercher l'enfant et le ramener chez lui pour les congés scolaires. En outre, la plupart du temps, le père assume seul les frais. Beaucoup de pères n'ont pas les moyens financiers d'exercer leur droit aux relations personnelles dans ces conditions, ces frais, qui plus est, n'étant pas déductibles fiscalement, de ses revenus.

Aux frais de déplacement, viennent s'ajouter les frais d'hôtellerie éventuels, tant il est incongru de prétendre qu'il sera hébergé par la mère. Si les parents se sont séparés, ce n'est certainement pas pour être en ménage le week-end. D'ailleurs, quelle nouvelle épouse tolérerait que son mari couche régulièrement chez son

het recht van de vader op persoonlijk contact geen verbetering tot gevolg hebben van zijn band met het kind...

4. Een analyse vanuit verschillende invalshoeken

Het recht op persoonlijk contact creëert *in fine* een morele verplichting ten aanzien van het kind, dat een onbetwistbaar nadeel ondervindt als dat recht niet wordt uitgeoefend en aldus de affectieve band met een van zijn ouders wordt doorgesneden. Toch zijn de indieners van dit wetsvoorstel niet gewonnen voor het opleggen van een financiële sanctie (zoals een schadeloosstelling of zelfs een dwangsom) ingeval iemand die morele verplichting niet nakomt door zijn recht op persoonlijk contact niet uit te oefenen.

Als men het vraagstuk vanuit verschillende invalshoeken bestudeert, blijkt dat een repressieve aanpak niet de aangewezen methode is om na te gaan of iedereen zijn recht op persoonlijk contact uitoefent.

Sancties reiken immers geen oplossing aan voor de problemen die de indieners van dit wetsvoorstel willen oplossen. Integendeel, de invoering van nieuwe verplichtingen en van financiële sancties zou alleen maar nieuwe problemen doen ontstaan.

De indieners van dit wetsvoorstel vinden het evenmin raadzaam in de wettekst aan te geven dat de moeder én de vader persoonlijk contact met het kind moeten blijven houden.

Een verplichte uitoefening van het recht op persoonlijk contact en automatische sancties in geval van niet-uitoefening van dat recht brengen immers geen soelaas wanneer, bijvoorbeeld, de moeder van Aarlen naar Oostende verhuist en vindt dat de vader, hoewel hij daartoe de middelen niet heeft, maar de trein moet nemen om eventueel ter plaatse zijn recht op persoonlijk contact uit te oefenen of om het kind tijdens de schoolvakanties te komen ophalen. Bovendien draagt de vader veelal alleen de kosten. Veel vaders hebben het financieel echter onvoldoende breed om hun recht op persoonlijk contact in die omstandigheden uit te oefenen en bovendien zijn de daartoe noodzakelijke kosten niet fiscaal aftrekbaar.

Bovenop de reiskosten komen eventueel ook nog de hotelkosten, want het houdt geen steek te veronderstellen dat de vader bij de moeder zal kunnen overnachten. Ouders scheiden hoegenaamd niet om in het weekeinde weer samen te gaan leven. Bovendien zou de nieuwe levenspartner van de vader nooit aanvaar-

ex-épouse au motif d'exercer son droit aux relations personnelles. On va tout droit, au choix vers un nouveau divorce ou à l'abandon du droit aux relations personnelles. S'ajoutent, bien entendu, le certificat médical de complaisance qui sera présenté à la porte mais dont on n'a pas trouvé utile d'informer le père avant le début du voyage, la porte purement et simplement close, le refus de présenter l'enfant, etc., aboutissant bien souvent et la mort dans l'âme, à l'abandon du droit aux relations personnelles.

Si un père a été amené à jeter l'éponge pour les problèmes évoqués ci dessus, il ne doit pas être sanctionné pour autant. En effet, il va de soi qu'il pourra, même plusieurs années après, justifier des entraves au droit aux relations personnelles qui lui ont été faites. Or, si la loi prévoit une obligation, il faut s'attendre à ce qu'une sanction apparaisse un jour ou l'autre dans notre législation en cas de non-respect de l'obligation en cause. Il est évident que dans le cas, malheureusement habituel, cité ci dessus, on ne peut envisager de sanctionner le père qui n'a pas pu exercer son droit aux relations personnelles du fait des entraves de la mère.

5. Proposition concrète

Les auteurs de la présente proposition estiment que l'idéal est de permettre aux juges compétents de vérifier de manière automatique que les mesures qu'ils ont décidées en matière de droit aux relations personnelles sont bien appliquées. Si ce n'étaient pas le cas, ils pourraient ordonner une enquête sociale, faire réaliser différentes mesures d'instruction comme par exemple faire procéder à l'audition de l'enfant mineur.

De même, après une première remise à date fixe, dans un délai maximum d'un an, le juge compétent pourrait à nouveau remettre l'affaire à une date fixe de son choix.

De cette manière on évitera au parent gardien de faire revenir l'affaire de sa propre initiative ce qui pose parfois quelques problèmes de procédure ou en tout cas des frais supplémentaires voire même de devoir introduire une nouvelle procédure si la précédente avait été définitivement clôturée.

den dat die geregeld bij zijn «ex» gaat overnachten, zozegd om zijn recht op persoonlijk contact uit te oefenen. Dergelijke toestanden leiden zonder omwegen tot een nieuwe scheiding of brengen de vader ertoe af te zien van zijn recht op persoonlijk contact. Er kunnen zich nog andere moeilijkheden voordoen, zoals de moeder die de vader bij diens aankomst een «doktersbriefje» voorhoudt nadat zij «vergeten» was de vader vooraf te melden dat het kind «ziek» is. Voorts kan het gebeuren dat de deur gewoon gesloten blijft of dat de moeder weigert het kind tot bij de vader te brengen. Het betreft hier stuk voor stuk scenario's die tal van vaders ertoe brengen om, met pijn in het hart, af te zien van hun recht op persoonlijk contact.

Als een vader ingevolge de hierboven geschetste problemen de handdoek in de ring gooit, hoeft hij daarvoor niet te worden gestraft. Het spreekt immers voor zich dat hij, zelfs jaren later, nog zal kunnen aanvoeren dat hij werd tegengewerkt in de uitoefening van zijn recht op persoonlijk contact. Trouwens: als de wet een verplichting oplegt, moet daar op een dag ook een wettelijke sanctie aan worden gekoppeld ter beteugeling van de niet-naleving van die verplichting. Uiteraard zou het niet door de beugel kunnen dat de vader in de hierboven vermelde en jammer genoeg vaak voorkomende gevallen zou worden gestraft, omdat hij door de tegenwerking van de moeder zijn recht op persoonlijk contact niet kon uitoefenen.

5. Concreet voorstel

Volgens de indieners van dit wetsvoorstel zou het ideaal zijn, mochten de bevoegde rechters in staat worden gesteld automatisch na te gaan of de door hen opgelegde maatregelen inzake het recht op persoonlijk contact wel degelijk ten uitvoer worden gelegd. Zoniet zouden ze een maatschappelijke enquête kunnen gelasten, maar ook diverse onderzoeksdaden zoals het horen van het minderjarige kind.

Tevens zou de bevoegde rechter moeten kunnen beslissen dat de zaak, na een eerste uitstel tot een welbepaalde datum, binnen een termijn van maximum één jaar nogmaals kan worden voorgebracht op een door hem opgegeven datum.

Aldus wordt voorkomen dat de ouder met hoederrecht de zaak op eigen initiatief opnieuw moet doen voorbrengen, wat soms kan leiden tot procedureproblemen en in elk geval tot bijkomende kosten. Zelfs de instelling van een nieuwe procedure is in dat geval niet uitgesloten, indien de vorige procedure al definitief was afgerond.

Le juge compétent disposera de tout un arsenal afin de trouver une solution pour maintenir les contacts mais aussi, en l'absence de solution, ce dernier pourra suspendre ou supprimer le droit aux relations personnelles du parent non gardien à charge pour ce dernier de réintroduire une nouvelle procédure et surtout à charge pour ce dernier de se justifier pour récupérer un droit aux relations personnelles par la suite, éventuellement de manière encadrée.

Corinne DE PERMENTIER (MR)
Alain COURTOIS (MR)
Jean- Luc CRUCKE (MR)
Marie-Christine MARGHEM (MR)

De bevoegde rechter zal over een pakket van middelen beschikken om ervoor te zorgen dat het persoonlijk contact in stand wordt gehouden. Zo een oplossing onmogelijk blijkt, kan hij de opheffing of de nietigverklaring uitspreken van het recht op persoonlijk contact van de ouder zonder hoederecht. Het komt dan die ouder toe een nieuwe procedure in te stellen en – vooral – aan te tonen dat hij het opnieuw verdient weer aanspraak te maken op een – eventueel begeleid – recht op persoonlijk contact.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

A l'article 374 du Code civil, les alinéas suivants sont insérés entre les alinéas 4 et 5 :

«Dans tous les cas où le juge statue en matière de droit aux relations personnelles, sa décision devra faire l'objet d'une remise au moins, à un an maximum, afin de vérifier qu'elle est bien respectée.

Si sa première décision n'a pas été respectée, le juge peut la modifier, en supprimant ou en modifiant le droit aux relations personnelles. A cette fin, le juge peut accomplir tout devoir, notamment procéder à l'audition de l'enfant, ou faire réaliser une enquête sociale.».

20 février 2004

Corinne DE PERMENTIER (MR)
Alain COURTOIS (MR)
Jean- Luc CRUCKE (MR)
Marie-Christine MARGHEM (MR)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek worden, tussen het vierde en het vijfde lid, de volgende leden ingevoegd:

«In alle gevallen waarin de rechter uitspraak doet inzake het recht op persoonlijk contact, gaat zijn beslissing op zijn minst vergezeld van een uitstel tot maximum één jaar, teneinde te kunnen nagaan of ze wel degelijk wordt nageleefd.

Zo de eerste beslissing niet werd nageleefd, kan de rechter ze aanpassen door het recht op persoonlijk contact op te heffen of te wijzigen. Daartoe kan de rechter alle taken verrichten die nodig zijn, onder meer het kind horen of een maatschappelijke enquête gelasten.».

20 februari 2004

TEXTE DE BASE

Code civil

Art. 374

Lorsque les père et mère ne vivent pas ensemble, l'exercice de l'autorité parentale reste conjoint et la présomption prévue à l'article 373, alinéa 2, s'applique.

A défaut d'accord sur l'organisation de l'hébergement de l'enfant, sur les décisions importantes concernant sa santé, son éducation, sa formation, ses loisirs et sur l'orientation religieuse ou philosophique ou si cet accord lui paraît contraire à l'intérêt de l'enfant, le juge compétent peut confier l'exercice exclusif de l'autorité parentale à l'un des père et mère.

Il peut aussi fixer les décisions d'éducation qui ne pourront être prises que moyennant le consentement des père et mère.

Il fixe les modalités selon lesquelles celui qui n'exerce pas l'autorité parentale maintient des relations personnelles avec l'enfant. Ces relations ne peuvent être refusées que pour des motifs très graves. Celui qui n'exerce pas l'autorité conserve le droit de surveiller l'éducation de l'enfant. Il pourra obtenir, de l'autre parent ou tiers, toutes informations utiles à cet égard et s'adresser au tribunal de la jeunesse dans l'intérêt de l'enfant.

Dans tous les cas, le juge détermine les modalités d'hébergement de l'enfant et le lieu où il est inscrit à titre principal dans les registres de la population.

TEXTE DE BASE ADAPTE A LA PROPOSITION

Code civil

Art. 374

Lorsque les père et mère ne vivent pas ensemble, l'exercice de l'autorité parentale reste conjoint et la présomption prévue à l'article 373, alinéa 2, s'applique.

A défaut d'accord sur l'organisation de l'hébergement de l'enfant, sur les décisions importantes concernant sa santé, son éducation, sa formation, ses loisirs et sur l'orientation religieuse ou philosophique ou si cet accord lui paraît contraire à l'intérêt de l'enfant, le juge compétent peut confier l'exercice exclusif de l'autorité parentale à l'un des père et mère.

Il peut aussi fixer les décisions d'éducation qui ne pourront être prises que moyennant le consentement des père et mère.

Il fixe les modalités selon lesquelles celui qui n'exerce pas l'autorité parentale maintient des relations personnelles avec l'enfant. Ces relations ne peuvent être refusées que pour des motifs très graves. Celui qui n'exerce pas l'autorité conserve le droit de surveiller l'éducation de l'enfant. Il pourra obtenir, de l'autre parent ou tiers, toutes informations utiles à cet égard et s'adresser au tribunal de la jeunesse dans l'intérêt de l'enfant.

Dans tous les cas où le juge statue en matière de droit aux relations personnelles, sa décision devra faire l'objet d'une remise au moins, à un an maximum, afin de vérifier qu'elle est bien respectée.

Si sa première décision n'a pas été respectée, le juge peut la modifier, en supprimant ou en modifiant le droit aux relations personnelles. A cette fin, le juge peut accomplir tout devoir, notamment procéder à l'audition de l'enfant, ou faire réaliser une enquête sociale.

Dans tous les cas, le juge détermine les modalités d'hébergement de l'enfant et le lieu où il est inscrit à titre principal dans les registres de la population.

BASISTEKST**Burgerlijk Wetboek****Art. 374**

Wanneer de ouders niet samenleven, blijven zij het ouderlijk gezag gezamenlijk uitoefenen en geldt het in artikel 373, tweede lid, bepaalde vermoeden.

Bij gebreke van overeenstemming over de organisatie van de huisvesting van het kind, over de belangrijke beslissingen betreffende zijn gezondheid, zijn opvoeding, zijn opleiding en zijn ontspanning en over de godsdienstige of levensbeschouwelijke keuzes of wanneer deze overeenstemming strijdig lijkt met het belang van het kind, kan de bevoegde rechter de uitoefening van het ouderlijk gezag uitsluitend opdragen aan één van beide ouders.

Hij kan eveneens bepalen welke beslissingen met betrekking tot de opvoeding alleen met instemming van beide ouders kunnen worden genomen.

Hij bepaalt de wijze waarop de ouder die niet het ouderlijk gezag uitoefent, persoonlijk contact met het kind onderhoudt. Dat persoonlijk contact kan enkel om bijzonder ernstige redenen worden geweigerd. De ouder die niet het ouderlijk gezag uitoefent, behoudt het recht om toezicht te houden op de opvoeding van het kind. Hij kan bij de andere ouder of bij derden alle nuttige informatie hieromtrent inwinnen en zich in het belang van het kind tot de jeugdrechtbank wenden.

In elk geval bepaalt de rechter de wijze waarop het kind wordt gehuisvest en de plaats waar het in het bevolkingsregister wordt ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL**Burgerlijk Wetboek****Art. 374**

Wanneer de ouders niet samenleven, blijven zij het ouderlijk gezag gezamenlijk uitoefenen en geldt het in artikel 373, tweede lid, bepaalde vermoeden.

Bij gebreke van overeenstemming over de organisatie van de huisvesting van het kind, over de belangrijke beslissingen betreffende zijn gezondheid, zijn opvoeding, zijn opleiding en zijn ontspanning en over de godsdienstige of levensbeschouwelijke keuzes of wanneer deze overeenstemming strijdig lijkt met het belang van het kind, kan de bevoegde rechter de uitoefening van het ouderlijk gezag uitsluitend opdragen aan één van beide ouders.

Hij kan eveneens bepalen welke beslissingen met betrekking tot de opvoeding alleen met instemming van beide ouders kunnen worden genomen.

Hij bepaalt de wijze waarop de ouder die niet het ouderlijk gezag uitoefent, persoonlijk contact met het kind onderhoudt. Dat persoonlijk contact kan enkel om bijzonder ernstige redenen worden geweigerd. De ouder die niet het ouderlijk gezag uitoefent, behoudt het recht om toezicht te houden op de opvoeding van het kind. Hij kan bij de andere ouder of bij derden alle nuttige informatie hieromtrent inwinnen en zich in het belang van het kind tot de jeugdrechtbank wenden.

In alle gevallen waarin de rechter uitspraak doet inzake het recht op persoonlijk contact, gaat zijn beslissing op zijn minst vergezeld van een uitstel tot maximum één jaar, teneinde te kunnen nagaan of ze wel degelijk wordt nageleefd.

Zo de eerste beslissing niet werd nageleefd, kan de rechter ze aanpassen door het recht op persoonlijk contact op te heffen of te wijzigen. Daartoe kan de rechter alle taken verrichten die nodig zijn, onder meer het kind horen of een maatschappelijke enquête gelasten

In elk geval bepaalt de rechter de wijze waarop het kind wordt gehuisvest en de plaats waar het in het bevolkingsregister wordt ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf.